

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Fónagy Gergely ügyvéd által képviselt felperesnek a Halmos R. Ügyvédi Iroda; ügyintéző: dr. Halmos R. Péter ügyvéd által képviselt I. rendű, II. rendű alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Budapest Környéki Törvényszék 2018. május 9. napján meghozott 2.P.20.055/2018/12. számú ítélete ellen a felperes részéről 13. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alpereseknek mint egyetemleges jogosultaknak 635.000 (hatszázharmincötezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az I. rendű alperes a 2005. október 3-án megkötött szerződés alapján a ... Autójavító és Szolgáltató Közkereseti Társasággal szemben két kölcsönszerződés alapján keletkezett 740.693.448 forint követelését a II. rendű alperesre engedményezte. A Kkt. 2010-ben felszámolás alá került, és a felszámolási eljárásban a II. rendű alperes hitelezői igényét bejelentette. Az alperesek engedményezési szerződésüket 2012. július 26-án felbontották.

Az engedményezés felbontásáról kötött szerződésük 2.1. pontjában a következőképp rendelkeztek: "Tekintettel arra, hogy a 'C'-követelés érvényesítése az Engedményezési Szerződés hatálya alatt mindeddig nem vezetett eredményre, a Felek a jelen Megállapodásukkal az 1. pont szerint többször módosított Engedményezési Szerződést felbontják, amelynek következtében az Engedményezési Szerződés a megkötésének időpontjára visszamenő hatállyal megszűnik. A 3.1. pont szerint „A ... a jelen Megállapodás aláírásával a Takarékszövetkezetre ruházza át az Engedményezési Szerződés tárgyát képező, bizonytalan megtérülési 'C'-követelést és azt biztosító valamennyi jogot. "

A felperes keresete szerint a Ptk. 200. § (2) bekezdése, 227. § (2) bekezdése, és 239/A. § (1) bekezdése alapján annak megállapítását kérte, hogy az alperesek között 2012. július 26-án létrejött engedményezési szerződés felbontásáról rendelkező szerződés részlegesen – annak 3.1. pontja – érvénytelen. Kérte annak megállapítását is, hogy a szerződés 2.1. pontja és 3.1. pontja alapján az

alperesek között jogutódlás nem történt.

A felperes keresetét arra alapította, hogy az engedményezés felbontását követően a II. rendű alperes már nem volt jogosultja az érvényesíteni kívánt követelésnek, a szerződés felbontásából kifolyólag jogutódlás nem következett be, hanem az eredeti állapot állt helyre. Ehhez képest az alperesek jogszabálysértően állapodtak meg a követelés ismételt engedményezésében, és megállapodásuk lehetetlen szolgáltatásra irányul, ennek következtében semmis.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték. Arra hivatkoztak, hogy a szerződés felbontása körében tett nyilatkozatuk arra irányult, hogy az engedményezési szerződés tárgyát képező követelés visszaengedményezésre kerüljön az I. rendű alperes számára, és az I. rendű alperes váljon a bejelentett hitelezői igény jogosultjává.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, és a felperest az I-II. rendű alperesek javára 1.270.000 forint perköltség fizetésére kötelezte.

Ítéletének indokolása szerint a felperes jogi érdekét a módosított felszámolási közbenső mérleg a 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 10. pontjának megfelelően alátámasztotta, perbeli legitimációja ebből következően fennállt, ami lehetővé tette a kereset érdemi elbírálását. Kifejtette: az alperesek felbontó nyilatkozata 2012. július 26-án a 2005. október 3-án kötött engedményezési szerződést a megkötésére visszaható hatállyal megszüntette. A Ptk. 319. § (3) bekezdésének alkalmazása során a jogviszony felszámolására és az elszámolásra az érvénytelen szerződésekre vonatkozó szabályok irányadók, és az eredeti állapot helyreállítása körében figyelembe kell venni a szerződés megkötése és felbontása között bekövetkezett ténybeli és jogi változásokat, ami az elszámolás mellett további jognyilatkozatok tételét teheti szükségessé.

Álláspontja szerint ügydöntő jelentőséggel bírt az a körülmény, hogy az engedményezést követően az adós felszámolás alá került, és a követelés jogosultja a Cstv. 35. § és 37. §-a szerinti jogvesztő határidő alatt érvényesíthette követelését a felszámolási eljárásban. A II. rendű alperes ennek megfelelően járt el és követelését a felszámoló nyilvántartásba vette. A szerződés támadott pontjainak értelmezése alapján arra következtetett, hogy azok arra szolgáltak, a követelés érvényesíthetőségéhez szükséges korábbi – a jogvesztő határidőn túl már nem megtehető – jognyilatkozat hatályát fenntartsák. Ez a felbontás jogkövetkezményének levonásához elengedhetetlen volt, és az engedményezés megfelelő jogi forma ahhoz, hogy a felszámolási eljárásban megtett jognyilatkozatai tekintetében a II. rendű alperes az I. rendű alperest jogutódává tegye. A szerződés támadott pontjaiban megszerzett jogról rendelkezett, ami nem minősült a Ptk. 227. §-a szerint lehetetlen szolgáltatásnak és nem sértette a Ptk. 200. § (2) bekezdését sem.

Az ítélettel szemben elsődlegesen annak keresete szerinti megváltoztatása, másodlagosan a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján a hatályon kívül helyezése iránt a felperes terjesztett elő fellebbezést.

Fellebbezésében sérelmezte, az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy a kölcsönszerződéseket 2006. augusztus 7-én nem az I. rendű alperes, hanem a II. rendű alperes mondta fel. A II. rendű alperes pedig csak több mint négy évvel az engedményezési szerződés megkötése után jelentette be hitelezői igényét az adós felszámolójánál. Álláspontja szerint ezek az eredeti állapot helyreállítása körében azért bírtak jelentőséggel, mert az I. rendű alperesnek az engedményezési szerződés megkötésének időpontjában nem volt lejárt követelése és annak érvényesítését sem kezdte meg az adóssal szemben. A felszámoló által 2011. március 12. és augusztus 15-i fordulónapokra elkészített közbenső felszámolási mérleg mellékletét képező hitelezői

nyilvántartás szerint az engedményezett követelés egy részének jogosultja az ... Portfólió Zrt. volt. Az engedményezés felbontásával automatikusan az I. rendű alperes vált a követelés feletti rendelkezésre jogosulttá, ahhoz további jognyilatkozatra nem volt szükség. Álláspontja szerint a támadott szerződési kikötések, illetve a Ptk. 319. § (1)-(3) bekezdésének és 328. § (1) bekezdésének egybevetése alapján az volt megállapítható, hogy a szerződés felbontásával az I. rendű alperesre visszaszállt a rendelkezési jog, melyet követően a II. rendű alperes rendelkezési jogának megszűnése folytán visszaengedményezésről nem rendelkezhetett. A szerződési szabadság elvéből adódóan a szerződés szabadon felbontható volt, és nem volt akadálya annak sem, hogy a visszaható hatályú megszüntetésre, a szolgáltatások kölcsönös kicserélése után kerüljön sor. A szerződés ugyanakkor nem szűnhet meg egyszerre a megkötésének időpontjára visszamenő hatállyal és a jövőre nézve.

A II. rendű alperes a felbontást követően még elszámolás keretében sem rendelkezhetett a követelés visszaengedményezéséről, illetve nem engedményezhetett jognyilatkozatból fakadó jogokat. Az engedményezés azért sem volt megfelelő, mert nem alkalmas teljes szerződéses pozíció átruházására. Továbbá kizárt az engedményezés abból a célból, hogy a II. rendű alperes követelés nyilvántartásba vételére vonatkozó jognyilatkozatának a hatályát fenntartsák. Erre egyébként az alperesek ügyleti akarata nem is terjedt ki. Az eredeti állapot helyreállítása során pedig nem lehet évekkel a szerződés megkötése után előállt jogi helyzet szerinti körülményeket alapul venni.

Álláspontja szerint az elsőfokú ítélet indokolása sérti a Pp. 206. § (1) bekezdését és a bíróság a Pp. 221. § (1) bekezdése alapján fennálló indokolási kötelezettségének sem tett eleget. Ítéletéből ugyanis nem derül ki, hogy milyen bírói gyakorlatra alapozta a szerződés felbontásával összefüggő jogutódlásra vonatkozó döntését, és miért hagyta figyelmen kívül a Legfelsőbb Bíróság LB-H-PJ-2011-294. számú, valamint a Pécsi Ítéltábla PIT-H-PJ-2010-176. számú határozatában foglaltakat. Ezen felül az indokolás azért is hiányos, mert az elsőfokú bíróság nem tért ki valamennyi felperesi előadásra és alperesi védekezésre.

Az alperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg és abból helytálló jogi következtetéseket vont le. Hangsúlyozták, hogy a felszámolási eljárásban eljáró bíróságok határozataiban már kifejtették, hogy a felperes jogi érvelése miért helytelen. A szerződő felek kölcsönös és egybehangzó akarata a követelés visszaengedményezésére irányult. Az engedményezési szerződés felbontását a felszámolónak haladéktalanul bejelentették, aki a továbbiakban jogszerűen tartja nyilván hitelezőként az I. rendű alperest. Amennyiben az engedményezés a perbeli módon nem volt megszüntethető, a szerződés felbontása nem jött létre, melynek jogkövetkezménye az I. rendű alperes hitelezői igényének törlése és a II. rendű alperes hitelezők nyilvántartásába való visszavezetése lenne. A csatolt végzések szerint azonban a felszámolási eljárásban a Kúria a kérdésben már döntést hozott, ezért erre nem kerülhet sor.

A Fővárosi Ítéltábla teljes terjedelemben vizsgálta felül az elsőfokú bíróság ítéletét, mert annak első fokon jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt [Pp. 228. § (4) bekezdés].

A fellebbezés nem megalapozott.

Az érdemi döntéshez szükséges adatok a perben rendelkezésre álltak, a feleknek nem volt olyan bizonyítási indítványa, melyet az elsőfokú bíróság mellőzött. Az ítélet kellő részletességgel tartalmazta a megállapított tényeket és a döntés jogi indokait. A felmerült jogkérdés eldöntése

további tényállítások értékelését, bizonyítékok mérlegelését nem tette szükségessé. Az ítélet indokolása nem volt hiányos, a Pp. 221. § (1) bekezdésének megfelelt. Téves ugyanis az a felperesi álláspont, hogy az ítéletnek minden felperes által előadott tényre vagy az alperesek minden védekezésére ki kéne térni. Az ítéletnek csak a döntéshez szükséges releváns tényekre és jogi indoklásra kell kitérnie. Az Ítélet tábla nem észlelt olyan körülményt, amely a Pp. 252. § (2)-(3) bekezdése szerint az elsőfokú ítélet érdemi felülbírálatát kizárta volna.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az Ítélet tábla a döntésével is egyetértett, annak indokait azonban a alábbiak szerint módosítja, illetve kiegészíti:

Az elsőfokú ítélet felülvizsgálata során abból kellett kiindulni, hogy a felperes keresetében a szerződés részleges érvénytelensége mellett annak megállapítását is kérte, hogy a támadott szerződési pontok alapján jogutódlás nem történt. Tekintettel arra, hogy ez utóbbi kérelem nem kifejezetten (részleges) érvénytelenség megállapítására irányult, nem tartozott abba a körbe, melynek előterjesztését a Ptk. 239/A. §-a lehetővé tette. Ezért a jogutódlással kapcsolatban kért megállapítás tekintetében vizsgálandó volt, hogy fennállnak-e a megállapítás iránti egyéb kereseti kérelem Pp. 123. §-ában meghatározott előfeltételei.

Nincs eljárásjogi akadálya annak, hogy a Budapest Környéki Törvényszék előtt a felperes által az I. rendű alperessel szemben 23.G.25.232/2006. ügyszámon bérleti díj megfizetése iránt indított perben az alperes beszámítási kifogásával szemben a felperes arra hivatkozzon, hogy a Takarékszövetkezet nem jogutód. A felszámolási eljárásban pedig erre a tényre alapított hitelezői kifogás terjeszthető elő, és ahogyan azt a felperes ténylegesen meg is tette 2013. május 26-án. Mindezekből következően a jogutódlás hiányának megállapítása tekintetében a jogvédelmi helyzet szükségessége, ezáltal a megállapítási kereset törvényi előfeltétele hiányzott, ami kizárta a kért megállapítás teljesítését. Ebben a vonatkozásban tehát ez képezte a kereset elutasításának indokát.

A felperes a részleges érvénytelenség megállapítása iránti keresetét megalapozottan alapította a Ptk. 239/A. §-ára. A 2/2010. (VI. 28.) PK véleményben kifejtettek szerint a szerződést kötő feleken kívül álló harmadik személy is indíthat pert a szerződés semmissége iránt, ha a Ptk. 234. § (1) bekezdéséhez szükséges védendő jogi érdek fennállását igazolja. Kivülállóként az adós az őt terhelő követelés engedményezéséről szóló szerződést – és annak felbontását is – csak kivételes esetekben támadhatja, ha olyan speciális körülmények fennállását igazolja, melyek miatt számára nem lényegtelen, hogy az eredeti jogosult vagy az engedményes felé kell-e teljesítenie [BH2015. 157.].

A felperes esetében azonban nem erről volt szó. A felperes jogi érdeke abban állt, hogy az általa bérleti díj megfizetése iránt indított perben a követelésével szemben támasztott beszámítási kifogás jogalapja érvénytelenség esetén megdőljön. Ezért helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor a keresetben megjelölt érvénytelenségi okok fennállását érdemben vizsgálta. Az Ítélet tábla egyetértett az elsőfokú bírósággal abban is, hogy a hivatkozott okok alapján a szerződés nem volt részlegesen érvénytelen. Ennek oka, hogy a szerződés felbontása csak a kötelezettség teljesítésének a jogcímét szüntette meg, az eredeti állapot helyreállításához azonban szükség volt arra, hogy a felek az engedményezési szerződés tárgyát képező követelés átruházásáról rendelkezzenek. Ez jogilag a követelés visszaengedményezésének felelt meg, ezért az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a szerződés nem ütközik jogszabályba, és nem irányul lehetetlen szolgáztatásra sem.

A kifejtettekre tekintettel az Ítélet tábla – részben eltérő indokok alapján – a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért az Ítéltábla a Pp. 78. § (1) alapján kötelezte az alperesek áfát tartalmazó ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltsége megfizetésére.

Budapest, 2018. október 16.

Világhyiné dr. Böcskei Terézia s. k.
a tanács elnöke

dr. Csóka István s. k.
előadó bíró

dr. Lente Sándor s. k.
bíró

A kiadmány hitelül: